

Ocells electrocutats

Les línies elèctriques maten més de 600 aus

La fiscalia investiga si la Generalitat i les companyies apliquen la norma per evitar l'electrocució d'ocells protegits

Els Agents Rurals n'assenyalen les reincidents però admeten que el nombre pot ser més elevat

Mayte Piulachs - barcelona - 28 juliol 2018

Ocells electrocutats a Catalunya del 2015 al 2017

Nombre total d'aus mortes del 2015 al 2017

Punts negres a corregir per les elèctriques, segons la Generalitat

657
suports elèctrics en zones protegides

426
suports fora de zones protegides amb aus protegides

66
línies elèctriques en zones protegides amb espècies protegides mortes

Àguila cuabarrada. És una de les aus protegides de gran valor i en perill

Cigonyes al Pla de l'Estany

Àguila daurada electrocutada a Soses

Endesa arregla torres a la zona de Mas de Barberans al Montsià

Les línies elèctriques maten més de 600 aus. Arxiu.

Consten 28 àguiles marcenques i 209 cigonyes, electrocutades

Catalunya ha registrat més de 600 aus mortes per electrocució o per col·lisió amb torres i línies elèctriques en els darrers tres anys. La majoria són rapinyaires protegits i en perill d'extinció, com ara l'àguila marcenca. Aquesta xifra negra ha estat detallada pel Cos dels Agents Rurals al fiscal del servei de Medi Ambient de Barcelona, Antoni Pelegrín, que des de principi d'any ha iniciat una investigació per tal de determinar si la Generalitat i les companyies elèctriques compleixen la normativa existent pel que fa a la protecció de l'avifauna del nostre país.

Els experts han qualificat l'electrocució d'aus protegides com un dels problemes ambientals més greus que actualment té Catalunya, juntament amb la contaminació atmosfèrica. Les diligències de la fiscalia poden derivar en denúncia si es detecta un delictes contra la fauna salvatge per electrocució.

En la documentació aportada, la direcció general dels Agents Rurals, que depèn del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, detalla que ha obert 580 expedients de punts negres, alguns d'ells "reincidents", que sumen unes 640 aus mortes a Catalunya, entre els anys 2015 i 2017. Hi consten: 209 cigonyes, 91 aligots, 76 voltors, 51 ducs, 28 àguiles marcenques, 16 àguiles cuabarrades, dues àguiles daurades, entre d'altres. Aquesta xifra es considera "una petita part de la real", ja que els rurals es van movent pel territori.

Les aus es posen sobre els suports i quan estiren les ales toquen alguna part electrificada o una altra fase de tensió, s'electrocuten i moren. Fins i tot, els rurals han trobat algun rapinyaire amb una serp a la boca, que és la que li ha transmès el corrent.

L'any 2008, el govern espanyol va establir, a través d'un real decret, les mesures per a la protecció de l'avifauna contra la col·lisió i electrocució en línies elèctriques d'alta tensió. Hi fixava que el ministeri n'assumiria les despeses, fet que va relaxar, encara més, les inversions de les companyies. A més, les bases reguladores de les ajudes no es van aprovar fins a l'any 2017, i s'estableix que les companyies han de posar les proteccions i després se'ls hi paga.

El decret estatal indica que cada comunitat ha de fer un inventari de les zones amb més risc. La Generalitat va fer una resolució el 2012 en la qual detallava les línies perilloses per als ocells, que el 2013 va acotar a suports perilloses i no trams sencers. Ara el fiscal Pelegrín vol aclarir si la Generalitat ha exigint a les companyies un pla d'adaptació de les seves línies. A l'Estat espanyol –on es registren 33.000 aus mortes per electrocució a l'any–, només consten sancions econòmiques pel govern de Castella-la Manxa i ratificades pel Tribunal Superior de Justícia d'aquesta comunitat. El 2016 va validar la sanció a Iberdrola de 100.000 euros i una indemnització de 64.860 euros, el valor actualitzat de l'àguila cuabarrada electrocutada en zona protegida a Albacete.

El fiscal, a més de demanar informació a la Generalitat, també ha ordenat al Cos d'Agents Rurals que li comuniquin tots els atestats que realitzen d'ofici quan mor un ocell electrocutat. La situació no ha millorat. Només a la primavera passada ja s'han detectat setze nous casos, com ara un mussol, un duc, o una àguila cuabarrada o perdiguera, segons els atestats.

Els Cos d'Agents Rurals també comunica de forma immediata la incidència a la companyia elèctrica perquè prengui mesures. Endesa, que té el 90% de les línies d'alta tensió al territori català, informa a El Punt Avui que no té un pla d'adaptació concret dels suports i línies perilloses per a les aus. Assegura que es "van corregint" suports i línies "de mica en mica", a mesura que els Agents Rurals els alerten d'una electrocució, la qual –indiquen– també provoca talls del servei als clients fins que no es troba la incidència, i quan s'ha de fer alguna millora de la línia, s'aprofita per posar carcasses aïllants.

Endesa detalla que, en el seu pla de conservació de la biodiversitat, realitza accions pioneres. L'any 2014 va iniciar un pla pilot i va col·locar uns 300 dispositius salvaocells a la part central d'una línia de 110 kV que va de la central hidràulica de Camarasa fins a Cervera, aprofitant la seva renovació. El tram està en una estepa propera a una Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA). I, l'any passat, la companyia va adquirir un dispositiu làser, valorat en 5.000 euros, que ha cedit al Centre de Fauna Salvatge de Vallcalent, a Lleida, perquè amb aquesta tecnologia innovadora d'aplicar llum làser a la zona afectada es facilita el procés de cicatriçació i recuperació de l'animal electrocutat. Es troben pocs ocells vius, però.

Les zones de Lleida i de les Terres de l'Ebre concentren la major mortalitat de rapinyaires ja que en aquesta zona hi ha parcs naturals, tot i que les aus busquen menjar en zones com ara abocadors. Així, el cementiri d'aus electrocutades el lidera la comarca de la Noguera, amb 116 rapinyaires en els darrers tres anys. La segueix el Montsià, amb 87 aus; el Baix Ebre, amb 56; el Segrià, amb 39, i el Bages, amb 26 aus mortes.

L'entitat ecologista Ipcena va denunciar el febrer del 2017 al Departament de Territori i Sostenibilitat la mort de diversos rapinyaires per electrocució en una línia de mitjana tensió d'Endesa, en el tram entre Soses i Aitona. Reclamava que s'adaptessin les línies o una sanció. Certament, els rurals, en el seu llistat, recullen que aquesta zona del Segrià té "línies i suports reincidents". També han escrit "tram molt reincident!!!" a la granja Astorà al Baix Ebre.

I a tot Catalunya hi hagut episodis esfereïdors de mort en grup d'aus migradores com són les cigonyes. Algunes d'elles estaven anellades a Suïssa, Suècia i Sant Sebastià. Per exemple, els rurals destaquen a l'agost del 2015 "la mort massiva de cigonyes en migració" al barranc de la Marinenca, al Montsià, amb 29 aus. Hi asseguruen que aquesta línia d'Endesa que passa pel municipi de la Galera "és reincident". El juliol del 2017, van localitzar divuit cigonyes mortes i dues de ferides altre cop al Montsià, en aquest cas a l'abocador de Mas de Barberans, i Endesa va fer-hi arranjaments. L'any passat també alertaven que a Balaguer s'havia corregit el suport però "l'animal queda penjat".

Endesa assegura que ha corregit 358 suports

La Generalitat ha publicat la normativa per protegir l'avifauna de Catalunya. La seva aplicació total, però, resta pendent. Un dels arguments és que el govern espanyol, que va marcar les prioritats el 2008, no ha donat les ajudes promeses per electrocució.

En una resolució del 2010, la Generalitat va delimitar les àrees prioritàries de reproducció, alimentació i concentració local de les espècies d'aus amenaçades a Catalunya, i es va donar publicitat de les zones de protecció per reduir el risc d'electrocució i col·lisió amb línies elèctriques d'alta tensió. Dos anys després, es detallaven les línies perilloses, que les companyies havien d'arranjar. El

Departament d'Agricultura va modificar-la, i en la resolució AAM/1061/2013, passava de tres a sis les fases de correcció de les línies aèries d'alta tensió. S'hi afegia que les empreses havien de presentar els projectes l'agost del 2013, i la fiscalia ara els reclama. En la primera fase, la Generalitat enumera 657 suports dins les zones de protecció que cal corregir. La majoria són d'Endesa i algunes d'Eléctrica del Ebro, Agri-energia, i Bassols Energia. En la fase 2, hi ha 426 suports fora de les zones de protecció. A banda, s'indiquen 66 línies en zones de protecció.

En la documentació, consta que la Generalitat va sol·licitar a Endesa el 2014 i el 2016 els canvis, tot assegurant-li que “avançar aquestes correccions és l'actuació mediambiental més important que Endesa pot fer a Catalunya”. Li afegia que, el 2016, només li constava cinc punts corregits dels 483 suports perillosos i se n'hi indicaven 56 de nous. Endesa aclareix que ha corregit 358 suports i línies des del 2016 a l'actualitat, especialment a les comarques amb més accidents, com són les de Lleida i Tarragona, i que “informen de tot” el Departament de Territori.

	NOMBRE D'OCELLS	ANY 2015	252 PUNTS	295 OCELLS MORTS	NOMBRE D'OCELLS	ANY 2016	154 PUNTS	145 OCELLS MORTS	NOMBRE D'OCELLS	ANY 2017	172 PUNTS	210 OCELLS MORTS
Alt Camp	11	1 astor ('Accipiter gentilis'), 2 àguiles cuabarrades o perdigueres ('Aquila fasciata'), 5 aligots ('Buteo buteo'), 2 ducs ('Bubo bubo') i 1 cigonya ('Ciconia ciconia')			2	1 duc i 1 astor						
Alt Empordà	4	3 cigonyes i 1 àguila cuabarrada			12	11 cigonyes i 1 àguila cuabarrada			8	1 corb i 7 cigonyes		
Alt Penedès	2	1 aligot i 1 duc			5	4 cigonyes i 1 duc			8	7 aligots i 1 astor		
Anoia	5	5 cigonyes			16	15 cigonyes i 1 àguila cuabarrada			3	3 cigonyes		
Bages									18	18 cigonyes		
Baix Camp	8	2 àguiles cuabarrades, 4 aligots, 1 duc i 1 xoriguer							15	8 voltors, 1 duc, 4 aligots, 1 astor i 1 rapinyaire indeterminat		
Baix Ebre	8	3 aligots, 1 àguila perdiguera, 1 duc, 1 àguila marcenca i 2 astors			18	6 aligots, 1 duc, 2 àguiles marcenques, 1 corb, 1 xoriguer, 4 voltors, 1 cigonya, 1 àguila cuabarrada i 1 tudó ('Columba palumbus')			25	10 ducs, 2 cigonyes, 1 àguila calçada ('Hieraetus pennatus'), 4 aligots, 3 corbs, 1 milà negre, 1 xoriguer, 2 astors i 1 rapinyaire indeterminat		
Baix Empordà	8	1 duc, 1 àguila perdiguera, 3 cigonyes, 1 astor, 1 aligot i 1 rapinyaire indeterminat			5	4 cigonyes i 1 rapinyaire indeterminat			3	3 ducs		
Baix Llobregat	2	2 aligot			4	2 cigonyes, 1 astor i 1 duc			2	1 astor i 1 aligot		
Baix Penedès					4	2 aligots, 1 milà reial i 1 astor			1	1 xoriguer		
Berguedà	17	13 voltors, 2 cigonyes, 1 duc i 1 estornell			1	1 corb						
Cerdanya	20	18 cigonyes, 1 aligot i 1 àguila marcenca			1	1 rapinyaire indeterminat						
Conca de Barberà	1	1 àguila marcenca							1	1 milà reial		
Garrigues	18	3 aligots, 10 voltors, 1 milà reial ('Milvus milvus'), 1 astor, 1 cigonya, 1 àguila marcenca i 1 cornella negra										
Garrotxa	2	2 aligots			1	1 aligot						
Gironès	1	1 cigonya			5	1 aligot i 4 cigonyes			2	1 xoriguer ferit i 1 duc ferit		
La Selva	3	2 cigonyes i 1 cornella negra			4	1 gavià argentat, 1 astor i 2 ducs			2	1 cigonya i 1 garsa		
Montsià	56	5 aligots, 2 corbs, 2 àguiles marcenques, 5 xoriguers ('Falco tinnunculus'), 11 voltors, 29 cigonyes, 1 duc i 1 àguila cuabarrada			10	2 aligots, 2 ducs, 2 corbs, 2 àguiles marcenques i 1 cigonya			38	25 cigonyes, 7 corbs, 1 voltor, 3 ducs i 2 àguiles marcenques		
Noguera	50	17 voltors, 1 cornella negra ('Corvus corone'), 1 corb ('Corvus corax'), 4 aligots, 4 àguiles marcenques, 2 garses ('Pica pica'), 2 astors, 17 cigonyes, 1 estornell i 1 rapinyaire indeterminat			18	5 cigonyes, 2 àguiles cuabarrades, 1 òliba ('Tyto alba'), 1 milà reial, 6 voltors, 1 astor, 1 sisó ('Tetrax tetrax') i 1 rapinyaire indeterminat			50	15 voltors, 1 astor, 7 aligots, 19 cigonyes, 1 xoriguer, 1 àguila marcenca, 1 milà reial, 1 milà negre i 2 rapinyaires indeterminats		
Osona	15	1 cornella negra, 2 corbs, 2 cigonyes, 7 voltors i 3 aligots			1	1 cornella negra			1	1 cigonya		
Pallars Sobirà					1	1 voltor						
Pla d'Urgell					1	1 cigonya			5	1 cigonya i 4 milans reials		
Pla de l'Estany	9	2 aligots, 1 gavià argentat ('Larus michahellis'), 4 cigonyes i 2 corbs			1	1 corb			3	3 cigonyes		
Priorat	3	2 duc i 1 voltor										
Ribera d'Ebre	3	1 voltor ('Gyps fulvus') i 2 àguiles marcenques ('Circus gallicus')										
Ripollès	3	3 aligots							2	1 aligot i 1 corb		
Segarra	29	27 cigonyes, 1 aligot i 1 àguila marcenca										
Segrià	6	4 cigonyes i 2 àguiles cuabarrades			25	4 aligots, 8 cigonyes, 3 ducs, 2 àguiles marcenques, 1 falcó pelegrí, 1 milà reial, 1 àguila cuabarrada, 1 àguila daurada i 4 voltors			17	7 xoriguers, 4 cigonyes, 1 aligot, 3 ducs, 1 àguila marcenca i 1 àguila daurada ('Aquila chrysaetos')		
Solsonès	1	1 voltor			1	1 falcó pelegrí			4	3 voltors i 1 corb		
Tarragonès	5	1 duc, 1 berna pescadora ('Ardea cinerea') i 3 àguiles marcenques			3	12 aligot i 1 astor			1	1 àguila marcenca		
Terra Alta					1	1 xoriguer						
Vallès Oriental	5	3 aligots, 1 astor (ferit) i 1 esparver comú ('Accipiter nisus')			4	1 duc, 1 corb i 2 aligots			1	1 xoriguer		

Aus electrocutades a Torrelles de Llobregat

El gener del 2013, dins la Col·lecció Documents d'ant, amb el número 128 i amb el títol “Fauna en perill a l'entorn de Torrelles de Llobregat” es va publicar una recopilació dels exemplars de fauna trobats morts per diverses causes, la majoria per atropellament, en el nostre municipi.

En una de les descripcions de les causes es deia: **“Electrocució. Aquesta causa afecta a les aus d'una certa envergadura, especialment les rapinyaires, les quals sovint es posen en torres de línies elèctriques i, quan fan contacte, moren electrocutades. Tot i que hi ha dissenys de torres elèctriques que ho poden evitar, la seva instal·lació encara no es fa de forma extensiva a tot arreu.”**

En la llista de 80 exemplars de fauna salvatge trobats morts, dels quals s'havia rebut la comunicació, des de l'any 2003 al 2012, i s'havia publicat al full informatiu, hi havia dos exemplars morts electrocutats:

1/6/2009 1 ex. Mussol banyut (*Asio otus*) en una torre d'alta tensió al peu del turó de can Nicolau.

21/12/2009 1 ex. Aligot comú (*Buteo buteo*) en una torre d'alta tensió, al costat de la carretera del raval Mas, entre can Coll i cal Baldiret.

Posteriorment, en el full informatiu nº 160, del juny del 2014, es va informar d'un altre exemplar:

8/5/2014 1 ex. Duc (*Bubo bubo*) en una torre d'alta tensió, a la costa del Pedró, a tocar del local del Centre d'Esplai.

Tot i que els tres exemplars descrits eren en tres punts distints, les tres torres eren de la mateixa línia elèctrica d'alta tensió que procedeix de Begues, travessa el terme municipal i continua cap a Sant Vicenç dels Horts.

A continuació reproduïm el text i les fotografies de la primera pàgina del full informatiu nº 160.

Un Duc mort electrocutat a la costa del Pedró

El dijous, 8 de maig, diverses persones varen informar a membres del grup d'ornitologia de la presència d'una rapinyaire nocturna morta en una torre elèctrica situada per sobre del local del Centre d'Esplai. També hi havia un tros d'ala al peu de la torre.

El divendres, Tomás Blasco hi va anar a fer fotografies, en les quals es veia que era un exemplar de Duc (*Bubo bubo*), l'au nocturna més gran del nostre entorn. Amb la curiositat de que, quan morí electrocutada, tenia un tudó (*Columba palumbus*) com a presa. Ell mateix trucà al cos dels agents rurals avisant-los d'aquest fet.

A mitjanit, operaris de l'empresa elèctrica retiraren el cos de dalt la torre i l'endemà els agents rurals recuperaren el cos i el fragment d'ala per a realitzar la corresponent necròpsia i tramitar l'expedient per a que la companyia faci les corresponents modificacions a la torre per evitar en el futur altres electrocucions d'aus.

Com que l'exemplar de Duc mort és possible que fos un adult de la parella que cria en el nostre entorn, els agents rurals és probable que segueixin la nidificació en aquesta zona per, si fos el cas, retirar una part de la niada i l'únic adult pugui tirar endavant un poll.

També es va comunicar la mort d'aquest exemplar de Duc a Joan Real que, juntament amb Albert Tintó i Santi Mañosa, del Departament de Biologia Animal de la Universitat de Barcelona, estudia les morts d'aus per electrocució i quins tipus de torres i instal·lacions elèctriques eviten aquests accidents.

Hem confeccionat aquest document amb una informació de Mayte Piulachs, publicada al diari El Punt Avui el dissabte, 28 de juliol, sobre la investigació que ha obert el fiscal de medi ambient en relació a les aus mortes electrocutades, per esbrinar si, tan les administracions com les companyies elèctriques, estan complint amb les seves obligacions per evitar aquestes morts d'exemplars de fauna protegida.

Ho hem complementat amb informacions del nostre entorn publicades en anys anteriors.